

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

DĖL PAREIŠKĖJO VILNIAUS MIESTO APYLINKĖS TEISMO PRAŠYMO IŠTIRTI LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS PATVIRTINTOS MAKSIMALAUS DYDŽIO VIENKARTINĖS KOMPENSACIJOS, MOKAMOS UŽ NAUDOJIMĄSI ĮSTATYMU AR SUTARTIMI TINKLŲ OPERATORIŲ NAUDAI NUSTATYTU ŽEMĖS IR KITŲ NEKILNOJAMŲJŲ DAIKTŲ SERVITUTU, NUSTATYMO METODIKOS 16 PUNKTO NUOSTATOS ATITIKTĮ LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI GRAŽINIMO

2021 m. birželio 29 d. Nr. KT119-S110/2021

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Gintaro Godos, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Giedrės Lastauskienės, Vytauto Mizaro, Algio Norkūno, Daivos Petrylaitės, Janinos Stripeikienės, sekretoriaujant Vaivai Matuizaitei,

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje apsvaustė pareiškėjo Vilniaus miesto apylinkės teismo prašymą Nr. 1B-16/2021.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

1. Konstituciniame Teisme gautas pareiškėjo Vilniaus miesto apylinkės teismo prašymas iširti, ar „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. liepos 25 d. nutarimu Nr. 725 „Dėl Maksimalaus dydžio vienkartinės kompensacijos, mokamos už naudojimąsi įstatymu ar sutartimi tinklų operatorių naudai nustatytu žemės servitutu, nustatymo metodikos patvirtinimo“ (galiojanti redakcija nuo 2020 m. liepos 19 d.) patvirtintos Maksimalaus dydžio vienkartinės kompensacijos, mokamos už naudojimąsi įstatymu ar sutartimi tinklų operatorių naudai nustatytu žemės servitutu, nustatymo metodikos 16 punkte nuostatos formulėje „vienkartinės kompensacijos dydis (Nk) apskaičiuojamas pagal formulę:

$$N_k = S_p \times V_k \times K_n,$$

čia:

S_p – žemės sklypo dalies, kuriai taikomas žemės sklypui nustatytas žemės servitutas, plotas (hektarais);

V_k – žemės sklypo vidutinė rinkos vertė 2017 m. lapkričio 1 d., apskaičiuota Masinio žemės vertinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1523 „Dėl Masinio žemės vertinimo taisyklių patvirtinimo ir Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymo nuostatų įgyvendinimo“ (toliau – Masinio žemės vertinimo taisyklės), nustatyta tvarka, padalyta iš žemės sklypo ploto;

K_n – lygus 0,1“

naudojama dėmens V_k reikšmė neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsniui ir 29 straipsniui tuo aspektu, kad yra imama sumažinta žemės sklypo rinkos vertė, taikant elektros oro linijų apsaugos zonų žemės vertės pataisą (koeficientą) – Želektr.lin.“.

2. Pareiškėjas dėl ginčijamo teisinio reguliavimo atitikties Konstitucijai į Konstitucinį Teismą kreipėsi sustabdęs civilinės bylos nagrinėjimą. Šioje byloje sprendžiamas ginčas dėl vienkartinės kompensacijos ieškovui, pagal ginčijamą teisinį reguliavimą mokėtinos už įstatymu jam nuosavybės teise priklausančiam žemės sklypui nustatytą servitutą elektros oro linijų apsaugos zonų ribose, priteisimo.

Pareiškėjo nutartyje, kuria jis kreipėsi į Konstitucinį Teismą, nustatyta, kad ieškovas minėtoje civilinėje byloje nuosavybės teisę į žemę įgijo su atitinkamais žemės naudojimo apribojimais, atsiradusiais prieš jam įgyjant nuosavybės teisę į žemę, kurioje iki 2004 m. liepos 10 d. buvo nutiesti elektros energijos perdavimo, skirstomieji tinklai ir (arba) buvo pastatyti kiti elektros energetikos objektai ir įrenginiai.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

3. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 67 straipsnio 2 dalies 5 punktą teismo nutartyje, kuria kreipiamasi į Konstitucinį Teismą, turi būti nurodyti teismo nuomonės dėl teisės akto prieštaravimo Konstitucijai teisiniai argumentai.

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad pareiškėjo pozicija dėl teisės akto (jo dalies) atitikties Konstitucijai pagal normų turinį ir (arba) reguliavimo apimtį turi būti nurodyta aiškiai, nedviprasmiškai, prašyme turi būti išdėstyti argumentai ir motyvai, pagrindžiantys pareiškėjo abejonę, ar teisės aktas (jo dalis) prieštarauja Konstitucijai (*inter alia* 2006 m. kovo 29 d., 2014 m. rugpjūčio 28 d., 2018 m. balandžio 16 d. sprendimai). Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs ir tai, kad iš Konstitucinio Teismo įstatymo 67 straipsnio 2 dalies 5 punkto kyla reikalavimas, kad

teismai, argumentuodami savo prašyme pateiktą nuomonę dėl įstatymo ar kito teisės akto (jo dalies) prieštaravimo Konstitucijai, neapsiribotų vien bendro pobūdžio samprotavimais ar teiginiais, taip pat tuo, kad įstatymas ar kitas teisės aktas (jo dalis), jų manymu, prieštarauja Konstitucijai, bet aiškiai nurodytų, kurie ginčijami teisės aktų straipsniai (jų dalys, punktai) ir kiek, jų nuomone, prieštarauja Konstitucijai, o savo poziciją dėl kiekvienos ginčijamos teisės akto (jo dalies) nuostatos atitikties Konstitucijai pagrįstų aiškiai suformuluotais teisiniais argumentais (*inter alia* 2017 m. vasario 9 d., 2019 m. sausio 10 d., 2019 m. liepos 10 d. sprendimai).

4. Pareiškėjas prašo ištirti, ar Konstitucijos 23, 29 straipsniams neprieštarauja Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. liepos 25 d. nutarimu Nr. 725 patvirtintos Maksimalaus dydžio vienkartinės kompensacijos, mokamos už naudojamą įstatymu ar sutartimi tinklų operatorių naudai nustatytu žemės ir kitų nekilnojamųjų daiktų servitutu, nustatymo metodikos (2020 m. sausio 22 d. redakcija) (toliau – ir Metodika) 16 punktas tiek, kiek, pasak pareiškėjo, pagal jame nustatytą formulę maksimalios vienkartinės kompensacijos už naudojamą įstatymu perdavimo sistemos ir skirstomųjų tinklų operatorių (toliau – ir tinklų operatoriai) naudai nustatytu žemės servitutu dydis apskaičiuojamas *inter alia* naudojant dėmenį V_k , kuriame žemės sklypo vidutinė rinkos vertė 2017 m. lapkričio 1 d., be kita ko, apskaičiuota Masinio žemės vertinimo taisyklių, patvirtintų Vyriausybės 2012 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1523 „Dėl Masinio žemės vertinimo taisyklių patvirtinimo ir Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymo nuostatų įgyvendinimo“ (toliau – ir Taisyklės) nustatyta tvarka, taikant elektros oro linijų apsaugos zonų žemės vertės pataisą Želektr.lin.

5. Pareiškėjo abejonės dėl Metodikos (2020 m. sausio 22 d. redakcija) 16 punkto tiek, kiek nurodyta, atitikties Konstitucijai grindžiamos tuo, kad, pasak pareiškėjo, ginčijamu teisiniu reguliavimu yra diskriminuojami vienkartinę kompensaciją už žemės sklype įstatymu tinklų operatorių naudai nustatytą servitutą gaunantys asmenys, kuriems ši kompensacija, *inter alia* naudojant jos apskaičiavimo formulės dėmenį V_k , Taisyklių nustatyta tvarka apskaičiuojama nuo sumažintos dėl elektros tinklų žemės sklypo vertės, palyginti su kita grupe asmenų, kurie pagal Metodikos (2020 m. sausio 22 d. redakcija) 25 punktą vienkartinę kompensaciją gauna už jiems priklausančiame žemės sklype tinklų operatorių naudai sutartimi nustatytą servitutą, nes Taisyklių nustatyta tvarka ši kompensacija, *inter alia* naudojant jos apskaičiavimo formulės dėmenį V_k , pastariesiems apskaičiuojama nuo visos žemės sklypo vertės, t. y. šios vertės nemažinant dėl žemės sklype esančių elektros tinklų.

Pareiškėjas nurodo, kad, žemės servitutą tinklų operatorių naudai nustatytą įstatymu, kompensacija už jį remiantis ginčijamu ir su juo susijusiu teisiniu reguliavimu apskaičiuojama imant šio žemės sklypo vidutinę rinkos vertę, apskaičiuotą Taisyklių nustatyta tvarka, be kita ko, taikant elektros oro linijų apsaugos zonų žemės vertės pataisą Želektr.lin. Tačiau, pareiškėjo teigimu,

vienkartinę kompensaciją už sutartimi tinklų operatorių naudai nustatytą žemės servitutą apskaičiuojant pagal Metodikos (2020 m. sausio 22 d. redakcija) 25 punktą, žemės sklypo vidutinė rinkos vertė, reikalinga apskaičiuojant minėtos formulės dėmens V_k reikšmę, apskaičiuojama netaikant minėtos pataisos Želektr.lin, ir vienkartinė kompensacija žemės savininkams, kuriems priklausančioje žemėje servitutas nustatytas sutartimi, yra didesnė, t. y. žemės sklypas nenuvertinamas dėl servituto ir šiame sklype esančių elektros tinklų.

6. Pareiškėjo prašymo kontekste pažymėtina, kad Konstitucinis Teismas 2020 m. liepos 8 d. nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos Maksimalaus dydžio vienkartinės kompensacijos, mokamos už naudojimąsi įstatymu ar sutartimi tinklų operatorių naudai nustatytu žemės ir kitų nekilnojamųjų daiktų servitutu, nustatymo metodikos nuostatų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir įstatymui“ (toliau – Konstitucinio Teismo 2020 m. liepos 8 d. nutarimas) vertino Metodikos 16 punkto, kurio nuostatą tiek, kiek nurodyta, ginčija pareiškėjas, atitiktį Konstitucijai. Konstitucinis Teismas šiame nutarime *inter alia* pripažino, kad Metodikos (2020 m. sausio 22 d. redakcija) 16 punktas tiek, kiek pagal jį maksimali vienkartinė kompensacija už naudojimąsi įstatymu perdavimo sistemos ir skirstomųjų tinklų operatorių naudai nustatytu žemės servitutu apskaičiuojama ir mokama asmenims, kurie iki 2004 m. liepos 10 d. nuosavybės teises į žemę įgijo prieš tai, kai joje buvo nutiesti elektros energijos perdavimo, skirstomieji tinklai ir (arba) buvo pastatyti kiti elektros energetikos objektai ir įrenginiai, prieštarauja Konstitucijos 23, 29 straipsniams.

6.1. Konstitucinis Teismas minėtame nutarime *inter alia* pažymėjo, kad pagal Metodikos 16 punkte nustatytą teisinį reguliavimą apskaičiuojama maksimali vienkartinė kompensacija už naudojimąsi įstatymu tinklų operatorių naudai nustatytu žemės servitutu mokama dviem grupėms asmenų: asmenims, kurie iki 2004 m. liepos 10 d. nuosavybės teises į žemę įgijo (*inter alia* jiems atkuriant nuosavybės teises į faktiškai valstybės valdytą žemę) po to, kai joje buvo nutiesti elektros tinklai ir (arba) pastatyti kiti įrenginiai, taigi nuosavybės teises įgijo su atitinkamais žemės naudojimo apribojimais, atsiradusiais prieš šiems asmenims įgyjant nuosavybės teises į žemę, ir asmenims, kurie iki 2004 m. liepos 10 d. nuosavybės teises į žemę įgijo (*inter alia* jiems atkuriant nuosavybės teises į faktiškai valstybės valdytą žemę) prieš tai, kai joje buvo nutiesti elektros tinklai ir (arba) pastatyti kiti įrenginiai, taigi nuosavybės teises įgijo be atitinkamų žemės naudojimo apribojimų.

Konstitucinio Teismo 2020 m. liepos 8 d. nutarime pažymėta ir tai, kad asmenų, kuriems priklausančioje žemėje servitutas tinklų operatorių naudai nustatytas įstatymu ir kurie iki 2004 m. liepos 10 d. nuosavybės teises į žemę įgijo po to, kai joje buvo nutiesti elektros tinklai ir (arba) pastatyti kiti įrenginiai, teisinė padėtis yra iš esmės skirtinga, palyginti su teisine padėtimi tų asmenų, kuriems priklausančioje žemėje servitutai yra nustatomi sutartimi: asmenų, kuriems priklausančioje

žemėje servitutas nustatytas įstatymu ir kurie nuosavybės teises į žemę įgijo su atitinkamais joje jau buvusiais žemės naudojimo apribojimais, atsiradusiais prieš šiems asmenims įgyjant nuosavybės teises į žemę, galimybė naudotis įgyta žeme ir šios žemės vertė dėl joje esančių elektros tinklų ir kitų įrenginių nepakito; asmenų, kuriems priklausančioje žemėje servitutas nustatomas sutartimi, žemės vertė ir galimybė naudotis turima nuosavybe po nuosavybės teisių į žemę įgijimo pakito dėl naujų elektros tinklų tiesimo ir (arba) kitų įrenginių statymo, nes, toje žemėje nutiesus naujus elektros tinklus ir (arba) pastačius kitus įrenginius, atsirado žemės naudojimo apribojimų, kurių nebuvo žemės įgijimo metu.

6.2. Konstatuotina, kad pareiškėjas savo prašyme neatsižvelgia į Konstitucinio Teismo 2020 m. liepos 8 d. nutarime suformuluotą teisinę poziciją dėl asmenų, kuriems priklausančioje žemėje servitutas tinklų operatorių naudai nustatytas įstatymu ir kurie iki 2004 m. liepos 10 d. nuosavybės teises į žemę įgijo po to, kai joje buvo nutiesti elektros tinklai ir (arba) pastatyti kiti įrenginiai (t. y. nuosavybės teises įgijo su atitinkamais žemės naudojimo apribojimais, atsiradusiais prieš šiems asmenims įgyjant nuosavybės teises į žemę), ir asmenų, kuriems priklausančioje žemėje servitutai nustatomi sutartimi, teisinės padėties skirtumų ir nepaaiškina, kodėl šios dvi asmenų grupės turėtų būti vertinamos kaip esančios vienodoje (panašioje) padėtyje joms priklausančių žemės sklypų vertės, t. y. ir *inter alia* dėmens V_k reikšmės maksimalios vienkartinės kompensacijos apskaičiavimo formulėje, nustatymo aspektu.

Kartu pažymėtina, kad pareiškėjas savo prašyme nenurodo nei Metodikos ar Taisyklių, nei kitų teisės aktų konkrečių nuostatų, kuriose būtų įtvirtinta pareiškėjo nurodyta elektros oro linijų apsaugos zonų žemės vertės pataisa Želektr.lin, naudojama nustatant dėmens V_k reikšmę maksimalios vienkartinės kompensacijos už žemės sklype įstatymu tinklų operatorių naudai nustatytą servitutą apskaičiavimo formulėje. Taigi iš pareiškėjo prašymo neaišku, kodėl būtent ginčijamas Metodikos (2020 m. sausio 22 d. redakcija) 16 punkte nustatytas teisinis reguliavimas lemia tai, kad pagal jį apskaičiuojant vienkartinės kompensacijos už žemės sklype įstatymu tinklų operatorių naudai nustatytą servitutą dydį yra taikoma pareiškėjo nurodyta elektros oro linijų apsaugos zonų žemės vertės pataisa Želektr.lin, kuri, pasak pareiškėjo, yra kitokia nei naudojamoji apskaičiuojant kompensaciją už žemės sklype sutartimi nustatytą minėtą servitutą.

6.3. Pažymėtina, kad pareiškėjas savo prašyme taip pat nepateikia atskirų teisinių argumentų, kodėl, jo nuomone, ginčijamas teisinis reguliavimas prieštarauja Konstitucijos 23 straipsniui. Pareiškėjas nepaaiškina, kodėl, jo nuomone, Vyriausybė negalėjo nustatyti tokio teisinio reguliavimo, pagal kurį maksimalios vienkartinės kompensacijos už naudojamą tinklų operatorių naudai įstatymu nustatytu žemės servitutu dydis apskaičiuojamas *inter alia* naudojant dėmenį V_k , kuriame žemės sklypo vidutinė rinkos vertė 2017 m. lapkričio 1 d., be kita ko, apskaičiuota Taisyklių nustatyta

tvarka, taikant elektros oro linijų apsaugos zonų žemės vertės pataisą Želektr.lin, ir kodėl toks teisinis reguliavimas gali būti traktuojamas kaip pažeidžiantis Konstitucijos 23 straipsnį.

7. Taigi konstatuotina, kad pareiškėjas nepateikė teisinių argumentų, pagrindžiančių jo abejones dėl Metodikos (2020 m. sausio 22 d. redakcija) 16 punkto tiek, kiek pagal jame įtvirtintą formulę maksimalios vienkartinės kompensacijos už naudojimąsi įstatymu tinklų operatoriai naudai nustatyto žemės servitutu dydis apskaičiuojamas *inter alia* naudojant dėmenį V_k , kuriame žemės sklypo vidutinė rinkos vertė 2017 m. lapkričio 1 d., be kita ko, apskaičiuota Taisyklių nustatyta tvarka, nustatoma taikant elektros oro linijų apsaugos zonų žemės vertės pataisą Želektr.lin, atitiktis Konstitucijos 23, 29 straipsniams.

Vadinasi, pareiškėjo Vilniaus miesto apylinkės teismo prašymas ištirti Metodikos (2020 m. sausio 22 d. redakcija) 16 punkto tiek, kiek nurodyta, atitiktį Konstitucijos 23, 29 straipsniams laikytinas neatitinkančiu Konstitucinio Teismo įstatymo 67 straipsnio 2 dalies 5 punkte nustatytų reikalavimų.

8. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 70 straipsnio 1 dalies (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 1 punktą, jeigu prašymas arba jo priedai neatitinka *inter alia* šio įstatymo 67 straipsnyje nustatytų reikalavimų, prašymas yra grąžinamas pareiškėjui; prašymo grąžinimas neatima teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą bendra tvarka, kai bus pašalinti buvę trūkumai (Konstitucinio Teismo įstatymo 70 straipsnio 2 dalis).

9. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad yra pagrindas grąžinti pareiškėjui Vilniaus miesto apylinkės teismui prašymą ištirti Metodikos (2020 m. sausio 22 d. redakcija) 16 punkto tiek, kiek pareiškėjo nurodyta, atitiktį Konstitucijai.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 22 straipsnio 3, 4 dalimis, 25, 28 straipsniais, 67 straipsnio 2 dalies 5 punktu, 70 straipsniu, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

Grąžinti pareiškėjui Vilniaus miesto apylinkės teismui prašymą Nr. 1B-16/2021 ištirti, ar „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. liepos 25 d. nutarimu Nr. 725 „Dėl Maksimalaus dydžio vienkartinės kompensacijos, mokamos už naudojimąsi įstatymu ar sutartimi tinklų operatorių naudai nustatyto žemės servitutu, nustatymo metodikos patvirtinimo“ (galiojanti redakcija nuo 2020 m. liepos 19 d.) patvirtintos Maksimalaus dydžio vienkartinės kompensacijos, mokamos už naudojimąsi įstatymu ar sutartimi tinklų operatorių naudai nustatyto žemės servitutu, nustatymo metodikos 16 punkte nuostatos formulėje „vienkartinės kompensacijos dydis (N_k) apskaičiuojamas pagal formulę:

$$N_k = S_p \times V_k \times K_n,$$

čia:

Sp – žemės sklypo dalies, kuriai taikomas žemės sklypui nustatytas žemės servitutas, plotas (hektarais);

Vk – žemės sklypo vidutinė rinkos vertė 2017 m. lapkričio 1 d., apskaičiuota Masinio žemės vertinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1523 „Dėl Masinio žemės vertinimo taisyklių patvirtinimo ir Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymo nuostatų įgyvendinimo“ (toliau – Masinio žemės vertinimo taisyklės), nustatyta tvarka, padalyta iš žemės sklypo ploto;

Kn – lygus 0,1“

naudojama dėmens Vk reikšmė neprieštaruja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsniui ir 29 straipsniui tuo aspektu, kad yra imama sumažinta žemės sklypo rinkos vertė, taikant elektros oro linijų apsaugos zonų žemės vertės pataisą (koeficientą) – Želektr.lin.“.

Šis Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Elvyra Baltutytė

Gintaras Goda

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Giedrė Lastauskienė

Vytautas Mizaras

Algis Norkūnas

Daiva Petrylaitė

Janina Stripeikienė